

Vold og trusler

Mange arbeidstakere utsettes for vold og trusler i forbindelse med jobben sin. Arbeidsgivere må derfor sette vold og trusler på dagsorden og arbeide aktivt med forebygging.

Hva er vold og trusler?

Vold og trusler er alle fysiske og verbale angrep på en arbeidstaker som innebærer en trussel mot deres sikkerhet, helse eller velvære. Arbeidstilsynets definisjon omfatter alle typer vold og trusler som kan knyttes til jobben, enten det skjer på eller utenfor arbeidsplassen og arbeidstiden, skriftlig eller muntlig, ansikt-til-ansikt eller via sosiale medier.

Ulike typer vold og trusler kan være fysisk vold, psykisk vold, seksuell vold og latent vold. Latent vold handler om redselen for at en potensiell vold- eller trusselsituasjon kan oppstå.

“ Vold og trusler på jobb kan og skal forebygges.

Konsekvenser av vold og trusler

Konsekvensene av å oppleve vold og trusler kan være alvorlige. I tillegg til fysiske skader, opplever mange psykiske plager som angst, depresjon eller søvnproblemer. Redselen for å bli utsatt for vold og trusler kan være en belastning i seg selv. Vold og trusler kan få konsekvenser for arbeidsmiljøet i virksomheten og føre til mindre jobbenngasjement, tap av kompetanse ved at folk slutter, samt høyere sykefravær.

Vold og trusler er ikke et individuelt problem, men et arbeidsmiljøproblem som angår hele virksomheten.

Råd til arbeidstaker

- Spør etter informasjon om mulige farer på din arbeidsplass.
- Still krav om opplæring i hvordan du skal håndtere truende situasjoner.
- Opptre rolig dersom du opplever at noen er truende.
- Trekk deg unna hvis det er mulig.
- Si alltid ifra til din leder hvis du blir utsatt for vold eller trusler.
- Du bør alltid snakke med noen etter å ha opplevd vold eller trusler.

Hvor er det størst risiko for vold og trusler?

Noen bransjer har høyere risiko for vold og trusler enn andre. Bransjene med størst risiko er

- helse- og sosialtjenester
- undervisning
- offentlig administrasjon (forsvar, politi og kriminalomsorg med flere)
- forretningsmessig tjenesteyting (renhold, vaktjenester og bemanningsbyråer med flere)
- overnatting og servering
- transport

Noen arbeidssituasjoner innebærer større risiko enn andre. Arbeid alene eller arbeid på kvelds- eller nattetid er ekstra utsatt. Arbeid med lav bemanning, mangelfull opplæring, og med mennesker i sårbare situasjoner utgjør også en stor risiko.

Vold og trusler kan og skal forebygges

Det er arbeidsgivers ansvar å sørge for at arbeidstakerne så langt det er mulig beskyttes mot vold og trusler. Arbeidsgivere skal forebygge vold og trusler på den samme systematiske måten som de forebygger andre risikoforhold på arbeidsplassen.

Forebygging steg for steg

1. Tenk gjennom i hvilke situasjoner dine ansatte kan bli utsatt for vold og trusler
2. Vurder hvor sannsynlig det er at vold- og trusselsituasjoner oppstår og konsekvensene det fører til (risikovurdering)
3. Utarbeid planer, rutiner og tiltak
4. Iverksett tiltak
5. Følg opp og evaluer tiltakene

Tips til hvordan du gjennomfører en risikovurdering

Hele virksomheten må jobbe sammen for å få et godt arbeidsmiljø. Arbeidsgiver har ansvaret for å forebygge, håndtere og følge opp vold og trusler, men det er flere viktige roller i arbeidet. Ledere, verneombud og tillitsvalgte skal samarbeide i det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet. Dette krever felles møtearenaer.

Verneombud

Verneombudet har en sentral rolle i arbeidet med et forsvarlig arbeidsmiljø i virksomheten, noe som er nedfelt i arbeidsmiljøloven. Arbeidsgiver skal ta verneombudet med på råd under planlegging og gjennomføring av tiltak mot vold og trusler. Verneombudet skal blant annet følge med på at arbeidstakerne får nødvendig opplæring.

[Mer om verneombud](#)

Tillitsvalgte

Tillitsvalgte skal ivareta medlemmenes interesser i henhold til lov og avtaleverk. Tillitsvalgte er viktige samarbeidspartnere for arbeidsgivere i det systematiske arbeidet med å forebygge vold og trusler.

[Mer om tillitsvalgte](#)

Arbeidsmiljøutvalget

Arbeidsmiljøutvalget skal delta i det forebyggende arbeidet som omhandler arbeidstakernes sikkerhet, helse og velferd. Utvalget kan vedta at arbeidsgiver skal gjennomføre konkrete tiltak for å forbedre arbeidsmiljøet.

[Mer om arbeidsmiljøutvalget](#)

Bedriftshelsetjenesten

Bedriftshelsetjenesten er fri og uavhengig i faglige spørsmål og skal bistå arbeidsgiver, arbeidstakere, verneombud og arbeidsmiljøutvalg. Det er viktig å søke bistand hos en bedriftshelsetjeneste som har kunnskap om forebygging av vold og trusler.

[Mer om bedriftshelsetjeneste](#)

[Mer om hvordan du gjennomfører en risikovurdering](#)

Krav til arbeidsgiver

- Forebygg at vold- og trusselsituasjoner oppstår. Gjennomfør risikovurderinger jevnlig og iverksett nødvendige tiltak.
- Gi nødvendig informasjon om mulige farer i arbeidet.
- Gi de ansatte nødvendig opplæring og sørg for at de får øve jevnlig. Både for å hindre at vold- og trusselsituasjoner oppstår, og for at ansatte skal vite hva de skal gjøre hvis det likevel skjer.
- Ivareta og følg opp de ansatte etter vold- og trusselsituasjoner. Involver bedriftshelsetjenesten ved behov.

Mer informasjon og råd om hvordan virksomhetene kan arbeide med å forebygge og håndtere vold og trusler som skjer i forbindelse med arbeidet finner du i denne veilederen:

[pdf Veileder - Vold og trusler i forbindelse med arbeidet.pdf](#)

Regelverk

Arbeidsmiljøloven har flere bestemmelser som ivaretar arbeidstakere når det gjelder mellommenneskelige relasjoner i arbeidssituasjonen. Vold og trusler mot arbeidstakere utøves i hovedsak av tredjepersoner, som for eksempel brukere, elever, innsatte, klienter, kunder eller pasienter, og dekkes av arbeidsmiljøloven § 4-3 (4). Internt i en virksomhet er vold og trusler mellom arbeidstakere relativt sjelden.

Dersom det oppstår mellommenneskelige problemer internt på arbeidsplassen, er det mer vanlig at atferden kommer til uttrykk som trakassering eller annen utilbørlig atferd, som er regulert av en annen bestemmelse, arbeidsmiljøloven § 4-3 (3).

[Arbeidsmiljøloven, § 4-1, kap. 4, spesielt §§ 4-1, 4-2 og 4-3](#)

Forskrift om systematisk helse-, miljø-, og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)

1. januar 2017 trådte nye forskriftsbestemmelser om vold og trusler om vold i kraft. Bestemmelsene tydeliggjør hva arbeidsgiver skal gjøre:

Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning, §§ 7-3 tiende strekpunkt, 8-2 fjortende strekpunkt, 9-2 tiende strekpunkt og 10-1 bokstav n

Forskrift om utførelse av arbeid, kapittel 23A, §§ 23A-1, 23A-2, 23A-3, 23A-4 og 23A-5.

Forskrift om arbeidsplasser og arbeidslokaler § 2-1
